

A mai értelemben vett egyenruha a XVIII. században az állandó hadseregek felállításának az idejében alakult ki. A hadsereg mintáját követték — nagy vonalakban és késlekedve — a rendvédelmi testületek. Az egyenruha elterjedése képezte az alapját a rangok látható és egységes jelölésének.

A rendfokozati jelzések kezdetben a fejfedőn és az egyenruha ujján elhelyezett paszománycsikokból álltak. A XIX. század közepéig nem tükrözték pontosan viselője valóságos rangját. Például csak azt lehetett látni, hogy viselője törzstiszt, ezen belül hogy őrnagy, alezredes, vagy ezredes nem derült ki egyértelműen.¹

A szelektívebb látható rendfokozati jelek bevezetésére 1848 áprilisában a szabadságharc honvédségénél került sor. A galléron vékony csikokkal jelölték a rendfokozatokat, azonban így sem mind-egyiket.²

A véglegesen kialakult rendfokozati rendszer — mely teljes mértékben láthatóvá tette a rangokat — 1849 tavaszán és 1850 januárjában jelent meg a császári hadseregben. A gallér színes hajtókáján elhelyezett 1-3, hatágú csillagokkal és paszományokkal jelezte a hovatartozást. A szabadságharc leverése után ez a jelölési mód honosodott meg hazánkban is, amely a mai napig él.³

A rangok elnevezésének eredete azonban sokkal régebbi keletű. Azokat a vezető állású tiszteket, akik nem egy csapattestet vezettek, hanem valamennyi felett rendelkeztek, Franciaországban már a XIII. században általános kapitánynak (CAPITAINE GÉNÉRAL-nak), azaz generális fővezérnek neveztek, hiszen a kapitány szó a latin CAPUT (fej) kifejezésből ered.⁴

A császári hadseregben jelent meg ezen elnevezés felváltva az addig használt legelső főember (Oberster Hauptmann, Feld Hauptmann) címet. A császári hadsereg legmagasabb rangú tábornoka a tábornagy (Feldmarschall) volt, ennek helyettese az altábornagy (Feldmarschall-Lieutenant) volt, mint ahogy a százados (Hauptmann) helyettese a hadnagy (Lieutenant) lett. A legalacsonyabb törzstiszti rang viselőjét az őrnagyot a XIX. század elején legfelsőbb őrmesternek (Obrist-Wachtmeister) nevezték.

Idővel a rendfokozati rendszer az igényeknek megfelelően bővült. A legénységi állományúaknál az őrvezető, a tizedes — aki már altiszt volt — és az őrmester mellett 1857-ben megjelent a szakaszvezető, majd 1913-ban a törzsrőmester mellett a törzsaltiszti rang is.⁵

A tiszti rendfokozatok mellett a volt hadapród tiszthelyettes zászlósra változott tisztjelölti minőségben.⁶

A hadseregben a tiszti állásúak három állománycsoportot alkottak. Az úgynevezett katonáállományú (harcos) tisztek hatágú csillagokat viseltek saját paszomány mintával. A nem katonáállományú tisztek — orvos, hadbíró, gazdász — a csillagok mellett más mintázatú paszományt hordtak. A katonai tisztviselők — vívómester, tanár, gyógyszerész — csillag helyett úgynevezett „rózsácskát” és a többi egyenruházott állami tisztviselővel megegyező mintázatú paszományt viseltek.⁷ **(I.sz. melléklet)**

A tiszti állásnak megfelelő fizetési osztályokat az egész állami hierarchián belül I-XI. rangosztályba sorolták. A rangfokozati elnevezések ennek megfelelően szakáganként változtak. Az elnevezések a VIII. rangosztályban például a katonáállományú százados, orvosnál ezredorvos, a fogalmazókar rendőrtisztviselőknél kapitány, míg a felügyelőkar rendőrtisztviselőknél felügyelő, vagy detektívfelügyelő volt.⁸

A magyar testőrségek rangjai a vizsgált időszakban is a katonai rangrendszeren belüli sajátos rendfokozati rendszert alkottak.

A hatalmi ágazat vezető személyeit és közvetlen környezetüket biztosító szervezetek mindig léteztek, de a mai értelemben vett testőrségek alapításai a XVIII. századra az állandó hadseregek létrehozásának idejére nyúlnak vissza. *Mária Terézia* magyar királynő hálája kifejezéséül Pozsonyban, 1760. IX. 11-én kelt királyi kiváltságlevelével megalakította a *Magyar Királyi Nemesi Testőrséget*.⁹

A nemesi testőrség a vármegyék által delegált nemes ifjakkól alakult. A testőrségbe Magyarország 96, Horvátország és Szlavónia 4, Erdély pedig 20 főt küldhetett. A testület szolgálati ügyekben a Főudvarmesteri Hivatal, fegyelmi ügyekben az Udvari Haditanács, gazdasági ügyekben pedig az Udvari Kancellária alá tartozott.¹⁰

Ezt követte 1763-ban az első *Arciere* (íjjas) *Testőrség* melyet kizárólag osztrák tiszti rangú nemes ifjakkól hoztak létre.¹¹

Az uralkodóház épületeinek őrzésére alakult 1767-ben az császári alabárdos altiszti palotaőrsg, melyet 1790-ben *Darabonttestőrség*nek neveztek el.¹²

A császári testőrségek sorában az utolsó alapítás a Gyalogos és Lovas Testőrség, a későbbi *Burgendarmerie*, melynek felállítása 1802-re nyúlik vissza.¹³

Az uralkodót több testőrség is őrizte, melyek közül egy szervezet a Magyar Királyi Nemesi Testőrség tartozott a magyar államhoz, bár a dualizmus időszakában még egy magyar testőrséget létrehozta a Magyar Királyi Darabont Testőrséget.¹⁴

Az Osztrák-Magyar Monarchia időszakában az udvartartás témáját — melynek részét képezték a testőrségek is — a kiegyezési törvény szabályozta. Az Osztrák-Magyar Monarchiának nem volt közös államfője, hanem az Osztrák Császárságnak és a Magyar Királyságnak — mint a két társországnak — külön-külön volt államfői tisztsége az osztrák császár és a magyar király. E két legfelsőbb közjogi méltóságot azonban egy természetes személy látta el *Ferenc József*, aki egyszerre volt osztrák császár és magyar király. Mivel nem létezett közös államfő ezért ennek a témája sem tartozhatott a közös ügyek közé. A magyar kiegyezési törvényben mégis szerepel a közös ügyek témakörében az uralkodói udvartartás, de kizáró jelleggel azzal a tartalommal, hogy az udvartartás témája nem tartozik a közös ügyek közé. Az osztrák kiegyezési törvény ezért a közös ügyek között meg sem említi az udvartartás témáját.¹⁵

Mivel mindkét ország külön-külön rendelkezett államfői tisztséggel, ezért e legfelsőbb közjogi méltóságokat betöltő személy és közvetlen környezete védelmét külön-külön testőrségek biztosították. Így tehát *Ferenc Józsefet* mint osztrák császárt más testőrségek őrizték mint *Ferenc Józsefet* a magyar királyt. A valóságban azonban — mivel a két közjogi méltóságot egy természetes személy töltötte be — *Ferenc Józsefre* a császári és a királyi testőrségek egyaránt vigyáztak.¹⁶

A testőrségek a főudvarmester alárendeltségébe tartoztak függetlenül attól, hogy a két társország közül melyik állam költségvetéséből származott a fenntartásuk összege. A Magyar Királyság területén az uralkodó biztonságáért a magyar testőrségek voltak felelősek.¹⁷

A *Magyar Királyi Darabont Testőrség* — amelyet a Császári Darabont Testőrség párjaként 1904-ben állítottak fel — altisztekből álló alabárdos testőrség volt.

Egyéni ruházatukat, a Magyar Királyi Koronaőrséghez hasonlóan a szóbeszéd szerint LOTZ Károly tervezte. A Magyar Királyi Darabont Testőrség:

- testőr kapitánya szintén magas rangú tábornok (első kapitány báró FEJERVÁRY Géza tábornagy);
- alkapitánya (1 fő) vezérőrnagy;
- főhadnagy (1 fő) ezredes;
- alhadnagya (1 fő) őrnagy;
- őrmestere (1 fő) százados;
- alőrmesterhelyettese (4 fő) rangosztályba nem sorolt havidíjas őrmester;
- testőre (38 fő) akik tizedes vagy szakaszvezető rangban voltak.¹⁸

Az 1848-1849-es magyar forradalom és szabadságharc következményeként a Magyar Királyi Nemesi Testőrséget 1849. XI. 12-én feloszlatták, mivel tagjainak java része belépett a honvéd seregbe¹⁹ szintén erre a sorsa került a koronaőrség is hasonló okok miatt.

A *Magyar Királyi Nemesi Testőrség* a kiegyezést követően gróf ANDRÁSSY Gyula miniszterelnök kezdeményezésére újjáalakult. Az újjászervezett testületbe már nem csak nemesi származású ifjak kerülhettek be, hanem minden magyar tiszt pályázhatott a tisztségre. Az 1867. VI. 8-ai koronázáskor a Magyar Nemesi Testőrség tagjai már résztvettek ugyan a koronázási díszmenetben azonban huszártiszti egyenruhában, mivel végleges egyenruhájukat 1869-ben kapták meg.²⁰

A Magyar Királyi Nemesi Testőrség rendfokozatai a dualizmus időszakában a véderőben jóval magasabb rangnak feleltek meg:

- testőrség kapitánya magasabb rangú tábornok (háromcsillagos lovassági tábornok, altábornagy-nak);
- a testőr főhadnagy vezérőrnagyi;
- a testőr alhadnagy (1885-től hadnagy) ezredesi;
- a testőr főőrmester őrnagyi;
- a testőr alőrmesterek századosi;
- a testőrök pedig hadnagyi rendfokozatnak feleltek meg.²¹

Ez azt jelentette, hogy a testőrök ugyan szabályos katonai rendfokozatot viseltek, azonban az ő katonai rangjuk a haderőben jóval magasabb katonai rangnak felelt meg.

1918. XI. 20-án *IV. Károly* testőrségeinek tagjait felmentette az esküjük alól.

1861-ben az uralkodó elrendelte a *Magyar Királyi Koronaőrség* újbóli felállítását. 50 főnyi légénysége félrokkant katonákból állt, akik magyar gyalogezerdek egyenruháját viselték. Festői ruházatuk

1871-ben készült el, fémsisakkal és vibárdal. 1899-ben megkapták az osztrák Testőr Gyalogszázad (Burgzsandár) rendfokozati rendszerét. 1909-ben a korábitól eltérő teljesen új díszegyenruhát kaptak, melyhez a Magyar Királyi Darabont Testőrség új ruházatának elemeit használták fel. Sisakjukat az 1912-ben felállított Magyar Királyi Képviselőházi Őrség kapta meg.²²

A legénység rendfokozatai koronaőr tizedes, koronaőr szakaszvezető és koronaőr őrmesterek voltak.

Az 1867-es koronázás felgyorsította a folyamatot. A koronázási ünnepségen külön testületként színpompás viseletben vettek részt a koronaőrség tagjai. 1872-ben a Magyar Királyi Koronaőrséget a magyar honvédelmi miniszter fennhatósága alá helyezték. Ez azonban nem jelentette azt, hogy a testületet betagolták volna a Magyar Királyi Honvédség hadrendjébe, illetve azt sem, hogy a szervezet felett a honvédelmi tárca vezetője rendelkezhetett. Egyszerűen arról volt szó, hogy a Magyar Királyságban személyében minden katona a honvédelmi miniszterhez tartozott. Például a Magyar Királyi Csendőrség tagjai is személyükben — mivel katonának minősültek — a honvédelmi tárcához tartoztak, bár a Magyar Királyi Csendőrséget a belügyi tárca irányította a személyi ügyek kivételével, az összes többi ügy pedig a belügyi tárcához tartozott. Hasonló volt a helyzet a Magyar Királyi Testőrség(ek) és a Magyar Királyi Koronaőrség esetében is. A testőrség(ek) a főudvarmester, a koronaőrség pedig a koronaőrök alárendeltségébe tartoztak. A koronaőröket — az uralkodó egyetértésével — az országgyűlés kérte fel és az ország legfőbb közjogi méltóságai közé tartoztak. A mindenkori két koronaőr alárendeltségébe tartozott a Magyar Királyi Koronaőrség.

Ez a helyzet abból fakadt, hogy kétféle fegyveres őrtestületet különböztettek meg a kortársak, nevezetesen a katonailag szervezett fegyveres őrtestületet és a polgári fegyveres őrtestületet. A katonailag szervezett fegyveres őrtestületek tagjai katonai rendfokozatot viseltek, a testületen belüli alá- és fölérendeltségi viszonyuk katonai volt. A testületi tagokat a katonákra általában érvényes kötelezettségek terhelték, illetve jogosultságok illeték meg. Ezzel szemben a polgári fegyveres őrtestületek személyi állománya körében az alá- és fölérendeltségi viszonyok hivatalnokiak voltak. Rájuk a katonákra általában érvényes jogosultságok és kötelezettségek nem vonatkoztak. A polgári fegyveres őrtestületek tagjai nem katonai, hanem testületi rangokat viseltek, személyükben nem minősültek katonának.²³

Csak a katonai állományba tartozók viseltek katonai rendfokozatot, amely — az állománycsoporttól függő — csont, ezüst, illetve arany színű hatágú csillag volt, az állománycsoportnak megfelelő fegyvernemi (testületi), illetve arany paroli alappal. A testőrszervezetek tagjai ilyen katonai rendfokozatot viseltek.

A Magyar Királyi Képviselőházi Őrséget — amely a képviselőház elnökének az alárendeltségébe tartozott — az 1912-ben állították fel.²⁴ A személyi állomány két tisztből — közülük az egyik törzstiszti rangban a parancsnok — a legénység 6 palota főőrmesterből és 48 palota őrmesterből állt.

Az 1918-as összeomlást követő köztársaság és tiszavirág életű tanácsköztársaság után az 1920. III. 1-ei kormányzóválasztást követően nagybányai HORTHY Miklós altengernagy a családjával a királyi várba költözött. Biztonságáról ez év augusztusáig egy ad hoc katonai egység gondoskodott, mely a Fővezérség törzsszázadából, a Magyar Királyi Darabonttestőrség és a Gödöllőn rekedt burgzsandárok tiszti és legénységi állományából állt össze. Ennek átszervezése hivatalosan 1920. VIII. 10-én valósult meg. Mintegy 13 tiszt és 276 főnyi legénység teljesített szolgálatot a Magyar Királyi Testőrségben, mely létszámot később a felére csökkentették.²⁵

A *Magyar Királyi Testőrség* személyi állománya katonai rendfokozatot viselt, írásban a rang előtt testőr megjelöléssel. Tisztjeik a rendfokozati jeleik mögött kis koronás gombot viseltek megkülönböztetésül. A legmagasabb rendfokozat altábornagy volt, melyet az egymást követő két testőr parancsnok vitéz IGMÁNDY-HEGYESSY Géza és vitéz csíktapolczai LÁZÁR Károly viselt. Ezen kívül a testőrök egyenruhájuk mindkét vállán úgynevezett testőrválldiszt viseltek.²⁶

1944. X. 15-ét követő hatalomátvétel után a Magyar Királyi Testőrség feladatkörét a 9. Hunyady János gyalogezred II. zászlóaljának gyalogosszázada vette át MÉSZÁROS István alezredes — később testőr ezredes — vezetésével. Az új testőr alakulatba MÉSZÁROS István alezredes a korábbi testőr testület tagjai közül néhány főt átvett.²⁷

A polgári magyar állam testőrségeinek története 1945. V. 9-én lezárult.

Jegyzetek:

- ¹ *Adjustierung-Vorschrift für Offiziere.*
² SZENTNEMÉNYI
³ *Adjustierung Vorschrift für die Generale Stabs und Ober-Offiziere der Kaiserlich Königlich Armee.*
⁴ BARCZY: 148.p.
⁵ Loc.cit. 96.p.
⁶ Loc.cit.
⁷ *Öltözeti és felszerelési szabályzat a Magyar Királyi Honvédség részére. I.rész.*
⁸ *Magyarország tiszti cím- és névtára. 470-483.p.*
⁹ HELLEBRONTH: 14.p.
¹⁰ Loc.cit. 10.p.
¹¹ KUGLER — HAUPT: 110.p.
¹² *Milärschematismus für das Kaiser und Königliche Heer. 91.p.*
¹³ Loc.cit. 13.p.
¹⁴ PARÁDI: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában. ; *Öltözeti szabályzat a Magyar Királyi Darabont Testőrség számára.*
¹⁵ GALÁNTAI: 89-91.p.
¹⁶ Loc.cit. 91-96.p.
¹⁷ PARÁDI: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában. op.cit.
¹⁸ HELLEBRONTH: op.cit. 540.p.
¹⁹ Loc.cit. 18.p.
²⁰ BARCZY: op.cit. ; PARÁDI: *A magyar rendvédelem története. 63-65.p. + 92-95.p.*
²¹ *Adjustierung und Ausrüstungsvorschrift für die kgl. Ungarische Leibgarde. 13-20.p.*
²² *Öltözeti és felszerelési szabályzat a Magyar Királyi Képviselőházi Őrség számára. ; Öltözeti szabályzat a Magyar Királyi Darabont Testőrség számára. op.cit.*
²³ PARÁDI: A katonailag szervezett őrtestület és a polgári őrtestület.
²⁴ 1912/LXVII.tc.
²⁵ BANGHA: 22.p.
²⁶ *Szabályzat a Nemzeti Hadsereg új egyenruházatáról. 108. ábra.*
²⁷ DETRE

Jegyzetekben alkalmazott rövidítések:**MONOGRÁFIÁK ÉS KISMONOGRÁFIÁK ÉS HASONLÓ JELLEGŰ KÖTETEK**

- SZENTNEMÉNYI — SZENTNEMÉNYI Béla (szerk.): *1848-49 szabadságharc katonáinak egyenruhái.* Budapest, 1950, Honvéd Levéltár és Múzeum. 143 p. /Honvéd Levéltár és Múzeum múzeumi kiadványai, 1./
- BARCZY — BARCZY Zoltán: *Évszázadok egyenruhái.* Budapest, 1991, Studio-Pe Bt. 255 p. HU-ISBN 963 02 9101 0.
- BANGHA — BANGHA Ernő: *A Magyar Királyi Testőrség 1920-1944.* Budapest, 1990, Európa. 407 p. HU-ISBN 963 07 5215 8.
- DETRE — DETRE Gyula: *Történelem közelről. Lakitelek, 2007, Antológia Kiadó. 105 p. HU-ISBN 978 963 93 5458 6.*
- GALÁNTAI — GALÁNTAI József: *A Habsburg-monarchia alkonya. Osztrák-magyar dualizmus 1867-1918.* Budapest, 1985, Kossuth. 387 p. HU-ISBN 963 09 2589 3.
- PARÁDI: *A magyar rendvédelem története.* — PARÁDI József et al. (szerk.): *A magyar rendvédelem története.* Budapest, 1996², Osiris. 367 p. HU-ISBN 963 04 7958 3.
- KUGLER — HAUPT — Georg Johannes KUGLER — Herbert HAUPT: *Uniform und Mode am Kaiserhof.* [Egyenruha és divat a császári udvarban.] Halbtum, 1983, Burgenländischen Landesregierung Kulturabteilung. [Várvidéki tartományi kormány kultúrosztálya.] 352 p. OCLC 11533525.

NÉVKÖNYVEK

- HELLEBRONTH — HELLEBRONTH Kálmán: *A magyar testőrök névkönyve 1760-1918.* Budapest, s.a. Stadium. 543 p.

TANULMÁNYOK

- PARÁDI: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában. — PARÁDI József: Az államfő testőrségei az Osztrák-Magyar Monarchiában. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXIII.évf. (2013) 27-28-29-30.sz. 155-160.p. HU-ISSN 1216-6774.

PARÁDI: A katonailag szervezett őrtestület és a polgári őrtestület. — PARÁDI: A katonailag szervezett őrtestület és a polgári őrtestület. *Rendvédelem-történeti Füzetek (Acta Historiae Praesidii Ordinis)*, XXV.évf. (2015) 43-44-45-46.sz. 73-80.p. HU-ISSN 1216-6774.

SEMATIZMUSOK

Magyarország tiszti cím- és névtára. — *Magyarország tiszti cím- és névtára.* Budapest, 1931, Magyar Királyi Statisztikai hivatal. 631 p.

Miliärschematismus für das Kaiser und Königliche Heer. — *Miliärschematismus für das Kaiser und Königliche Heer.* [A császári királyi haderő katonai sematizmusa.] Wien, 1898, Kaiserlich-Königlichen Hoff und Staatsdruckerei. 1379 p.

SZABÁLYZATOK

Adjutierung und Ausrüstungsvorschrift für die kgl. Ungarische Leibgarde. — *Adjutierung und Ausrüstungsvorschrift für die kgl. Ungarische Leibgarde.* [A Magyar Királyi Testőrség egyenruha szabályzata.] Wien, 1904, Kaiserlich-Königlichen Hoff und Staatsdruckerei. [Császári-királyi udvari és állami nyomda.] 101 p.

Adjustierung Vorschrift für die Generale Stabs und Ober-Offiziere der Kaiserlich Königlich Armee. — *Adjustierung Vorschrift für die Generale Stabs und Ober-Offiziere der Kaiserlich Königlich Armee.* [Egyenruha szabályzat a Császári Királyi hadsereg tábornokai és főtisztjei számára.] Wien, 1855, Kaiserlich-Königlichen Hoff und Staatsdruckerei. [Császári-királyi udvari és állami nyomda.] 59 p.

Adjustierung-Vorschrift für Offiziere. — *Adjustierung-Vorschrift für Offiziere.* [Öltözködési szabályzat tisztek számára.] Wien, 1837, Kaiserliche-Königliche Armee. [Császári Királyi Hadsereg.] 63 p.

Öltözeti és felszerelési szabályzat a Magyar Királyi Honvédség részére. — *Öltözeti és felszerelési szabályzat a Magyar Királyi Honvédség részére.* Budapest, 1911, Pallas. 131 p. I.rész.

Öltözeti és felszerelési szabályzat a Magyar Királyi Képviselőházi Őrség számára. — *Öltözeti és felszerelési szabályzat a Magyar Királyi Képviselőházi Őrség számára.* Budapest, 1913, Pesti Könyvnyomda. 36 p.

Öltözeti szabályzat a Magyar Királyi Darabont Testőrség számára. — *Öltözeti szabályzat a Magyar Királyi Darabont Testőrség számára.* Budapest, 1908, Magyar Királyi Allami Nyomda. 85 p.

Szabályzat a Nemzeti Hadsereg új egyenruházatáról. — *Szabályzat a Nemzeti Hadsereg új egyenruházatáról.* Budapest, 1920, Központi Sajtóvállalat. 101 p.

JOGSZABÁLYOK

1912/LXVII.tc. — 1912/LXVII.tc. a képviselőházi őrség felállításáról.

Mellékletek jegyzéke:

I.sz. melléklet.

Rendfokozat jelölésére szolgáló csillag és rózsácska.

II.sz. melléklet.

Dualizmuskori katonai rendfokozati rendszerek.

III.

A katonai tisztviselők és a polgári fegyveres őrtestületek rendfokozati rendszerei.

IV.sz. melléklet

A Magyar Királyi Testőrség-i rangot jelölő gomb és a testőr válldís.

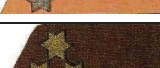
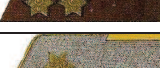
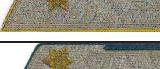

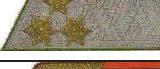

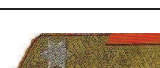
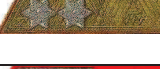
I.sz. melléklet.

Rendfokozat jelölésére szolgáló csillag és rózsácska.

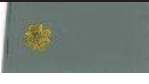

Megjegyzés: Katona állomány rangjait csillaggal és saját paszománymintával, a nem katonai állományú tisztek (orvos, hadbiztos, gazdász) a csillag alatt más mintázatú paszománnyt viseltek, a katonai tisztviselők és a polgári fegyveres őrtestületek rangjait pedig rózsácskával jelölték.

Dualizmuskori katonai rendfokozati rendszerek.

KATONAÁLLOMÁNY		CSILLAG	RENDFOKOZATI JELZÉSEK GALLÉRON	KATONAI ÁLLOMÁNYÚ TISZTIVISELŐK	
génység	Rangosztályba nem sorolt	hönvéd, népfőkelő <i>matróz II., III., IV. osztályú = Matrosen II., III., IV. Klassen</i>	—	—	
		örvezetű = Gefeiter <i>I. osztályú matróz = Matrosen I. Klasse</i>	1		
		Tizedes = Corporal <i>árbócos = Marsgast</i>	2		
		szakaszvezető = Zugführer <i>negyedmester = Bootsmanmaat</i>	3		
		örmester = Wachtmeister <i>alhajómester = Unterbootsmann</i>	3 + sárga csík		
		törzsrormester = Stabwachmeister törzszámvivő főpalkolómester, műmester, lömester (1914-től) <i>törzshajómester = Satsboatsmann</i>	3+ dupla sárga csík		
		tiszthelyettes = Stellvertreter főfegyvermester (1915-től) <i>törzsfőhajómester = Obersatsboatsmann</i>	1 + dupla ezüst csík		
rangosztályba sorolt	nagyviték osztály	XII. zászlós = Fähnrich gazdászati-helyettes, segédorvos-helyettes (1869-1909 között hadapród tiszthelyettes) <i>tengerészzászlós = Seefanrich</i>	1 + arany csík		
		XI. hadnagy = Lieutenant hadnagy gazdászati tisz, segédorvos <i>korvetthadnagy = Korvettenleutnant</i>	1		
		X. főhadnagy = Ober Lieutenant főhadnagy gazdászati tisz, főorvos, főhadnagy hadbíró <i>fregatthadnagy = Fregattenleutnant</i>	2		főhadnagy mérnök
		IX. százados = Hauptmann százados gazdászati tisz, ezred (1869-1907 között I. é II. osztályú százados) <i>sorhajóhadnagy = Linienschiffsleutnant</i>	3		alhadbiztos, százados mérnök
		VIII. őrnagy = Major őrnagy gazdászati tisz, törzsorvos, őrnagy hadbíró <i>korvettkapitány = Korvettenkapitän</i>	1		hadbiztos, őrnagy mérnök
		VII. alezredes = Oberstleutnant II. oszt. főtörzsorvos, alezredes hadbíró <i>fregattkapitány = Fregattenkapitän</i>	2		II.oszt. főhadbiztos, alezredes mérnök
		VI. ezredes = Oberst I.oszt. főtörzsorvos, ezredes hadbíró <i>sorhajókapitány = Linienschiffskapitän</i>	3		I.oszt. főhadbiztos, ezredes mérnök
		V. vezérőrnagy = Generalmajor vezértörzsorvos, tábornok hadbíró <i>ellentengernagy = Kontreadmiral</i>	1		vezérhadbiztos
		IV. altábornagy = Feldmarschallleutnant vezérfőtörzsorvos tábornok főhadbíró <i>altengernagy = Vizeadmiral</i>	2		vezérfőhadbiztos
		III. fegyvernemi tábornokok lovassági tábornok = General der Cavallerie gyalogosági tábornok = General der Infanterie tüzér, vagy műszaki tábornok = Feldzeugmeister (tábornok 1908-tól, 1938-ban a fegyvernemi tábornoki rangok helyett – azonos megjelenési formával a vezérezredesi elnevezést vezették be.)	3		
II. vezérezredes = Generaloberst (1915-től, 1938-tól a vezérezredesi rendfokozatot a korábbi fegyvernemi tábornok elnevezés helyett használták a fegyvernemi tábornoki formai megjelenéssel.) <i>vezértengernagy = Großadmiral</i>	3+ ezüst koszorú				
I. tábornagy = Feldmarschall <i>tábornagy = Admiral</i>	—				

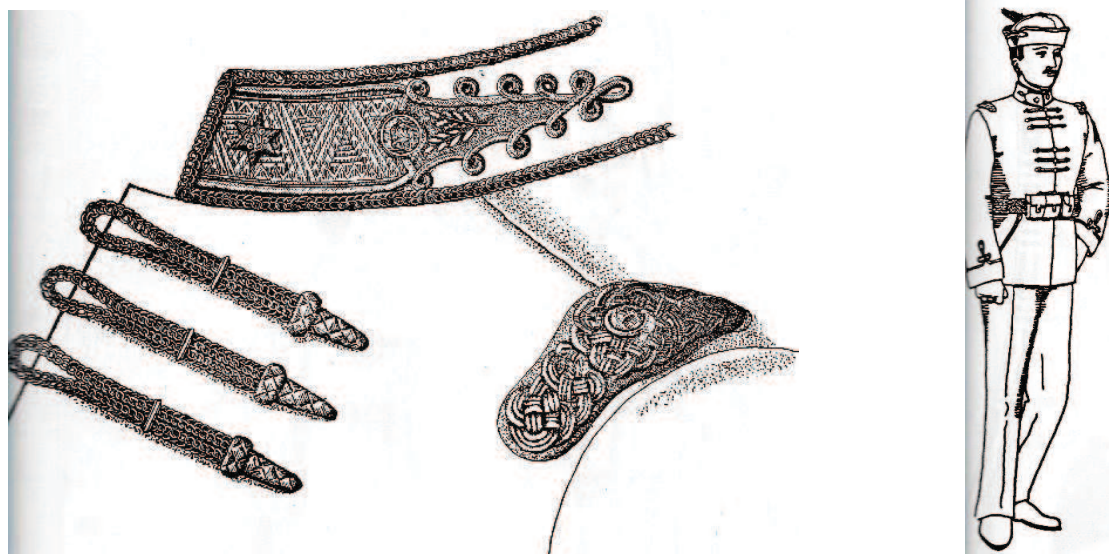
Megjegyzés: A római számok a fizetési osztályokat jelölik. A táblázat az ezredek sajátosságait nem tükrözi. A dölt betűvel írt rangok a szárazföldi haderőnek a tengerészetenél megfelelő rangjait jelölik. A katonai állományban és a katonai állományú tisztviselőknél a rang jelölése csupán a parolin elhelyezett csillagok alatt húzódó paszományok mintázatában tér el egymástól. A tengerészeti rendfokozatok közül csillaggal a matróz, az árbócos és a negyedmester rangjait jelölték a matrózblúz gallérlján, az összes többi magasabb rendfokozatot pedig csíkokkal a zubbony alkárlján, illetve a díszegyenruhán ugyancsak csíkokkal az úgynevezett epoletten. Ezt a rendfokozati rendszert használta kisebb módosításokkal a magyar állam a két világháború közötti időszakban. Az I. világháború után kialakult légierőnél is csíkokkal jelölték a rendfokozatot, de a vállapokon és az elnevezésük azonos volt a szárazföldi haderőnek rangjaival. A testőrségek mindig a szárazföldi haderőnek rendfokozati rendszerének az elnevezését és formai megjelenését használták.

A katonai tisztviselők és a polgári fegyveres őrtisztületek rendfokozati rendszerei.

A HADERÓNÉL ÉS KATONAILAG SZERVEZETT FEGYVERES ŐRTESTÜLETEKNÉL				POLGÁRI FEGYVERES ŐRTESTÜLETEKNÉL		
KATONAI TISZTVISELŐK				RÓZSÁCSKA	RENDFOKOZATI JELZÉSEK GALLÉRON	A MAGYAR KIRÁLYI HATÁRRENDŐRSÉG RENDFOKOZATI ELNEVEZÉSEI
XII.	rangosztályba sorolt havidíjasok	segédszámíztiszt, jelölt állategészségügyi zászlós, segédállategészségügyi tiszthelyettes, gyógyszerügyi gyakornok	1 + arany csik	hímzett		
XI.		segédszámíztiszt alállatorvos, segédélelmezéstügyi tiszt, segédgyógyszerügyi tiszt	1			fogalmazó gyakornok
X.		számíztiszt, állatorvos, élelmezéstügyi tiszt, gyógyszerügyi tiszt	2			segédfogalmazó
IX.		főszámíztiszt, főállatorvos, élelmezéstügyi főtiszt, gyógyszerügyi főtiszt	3			fogalmazó
VIII.		számtanácsos, főállatorvos, élelmezéstügyi főgondnok, gyógyszerügyi főgondnok	1			kapitány
VII.		II.oszt. főszámtanácsos, főőrtz-állatorvos, II.oszt. élelmezéstügyi főgondnok, gyógyszerügyi főgondnok	2			tanácsos
VI.		I.oszt. főszámtanácsos, I.oszt. élelmezéstügyi főgondnok, gyógyszerügyi igazgató	3			főtanácsos
V.		miniszteri tanácsos	1			

Megjegyzés: A katonai tisztviselők és a polgári fegyveres őrtisztületek tagjai a rangjukat rózsácskával jelölték. Az azonos számú rózsácskával jelölt rangok elnevezése azonban őrtisztületenként változó volt. A rangok viselőjének a társadalmi helyzetét az határozta meg, hogy hányadik fizetési osztályba került besorolásra, amely besorolás pedig az iskolai végzettségétől függött. Így tehát függetlenül attól, hogy valaki milyen tisztületnél teljesített szolgálatot, azonos iskolai végzettséggel azonos fizetési osztályba került és azonos jelölésű rendfokozatot is kapott, bár azok elnevezése tisztületenként változott. Eltérő volt továbbá a paroli szín is tisztületenként, illetve a katonai tisztviselőknél karonként.

A Magyar Királyi Testőrség-i rangot jelölő gomb és a testőr válldísz.

Forrás ! A szerző magángyűjteménye.